

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA-4101-27-05/2011/P/11/125

Katowice, dnia 7 lutego 2012 r.

**Pani
Elżbieta Ceglarek
Prezes Zarządu
Banku Spółdzielczego
w Raciborzu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Banku Spółdzielczym w Raciborzu² w zakresie udzielania i rozliczania przez Bank w latach 2009-2011 (do 30 września) preferencyjnych kredytów inwestycyjnych dla rolnictwa, z dopłatami do oprocentowania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa³.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 29 grudnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, realizację zadań w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia kontroli i oceny częściowe:

1. NIK ocenia pozytywnie organizację i funkcjonowanie Banku w zakresie realizacji zadań dotyczących dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów inwestycyjnych dla rolnictwa. Szczegółowe zasady dotyczące przyznawania, realizacji i kontroli ww. kredytów oraz wzajemnej współpracy określono w umowie nr 29/KA/KI/07 z dnia 11 lipca 2007 r. (wraz z 6 aneksami), zawartej pomiędzy Bankiem a Bankiem Polskiej Spółdzielczości SA⁴. Integralną częścią tej umowy były 2 załączniki wprowadzone Zarządzeniami Prezesa

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”

² Zwanego dalej „Bankiem”.

³ Zwanego dalej „ARiMR” lub „Agencją”

⁴ Zwanego dalej „BPS S.A.”

ARiMR nr 24/2007 z 29 maja 2007 r. oraz nr 121/2010 z 19 listopada 2010 r. wraz z nowelizacjami, obejmujące: „Warunki i zasady udzielania kredytów z dopłatą ARiMR, do oprocentowania” i „Wykaz działalności w zakresie rolnictwa i przetwórstwa produktów rolnych wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów” – (zał. A)⁵ oraz „Zasady udzielania przez ARiMR gwarancji oraz poręczeń spłaty kredytów bankowych” - (zał. B).

Zagadnienia związane z udzielaniem i obsługą przedmiotowych kredytów uregulowano również we wprowadzonym przez Zarząd Banku uchwałami nr 44/2008 z dnia 30 czerwca 2008 r., nr 8/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. oraz nr 21/2010 z dnia 10 maja 2010 r. „Regulaminie kredytowania działalności rolniczej” i w instrukcjach kredytowania działalności rolniczej⁶.

Obsługą kredytów preferencyjnych w Banku zajmowało się łącznie 17 pracowników, z czego 16 na stanowiskach związanych z przydzielaniem i obsługą wszystkich kredytów oferowanych przez Bank oraz 1 na wyodrębnionym stanowisku przeznaczonym wyłącznie do zadań związanych z obsługą kredytów z dopłatami z ARiMR (w oddziale w Raciborzu).

W okresie objętym kontrolą w Banku nie odnotowano skarg i wniosków dotyczących udzielanych kredytów preferencyjnych.

2. NIK ocenia pozytywnie przestrzeganie procedur i warunków obowiązujących przy udzielaniu kredytów preferencyjnych. Bank informował potencjalnych kredytobiorców o możliwościach zaciągania kredytów inwestycyjnych oraz uruchamianiu nowych linii kredytowych poprzez ogłoszenia zamieszczane na tablicy informacyjnej, na stronie internetowej Banku oraz za pośrednictwem ulotek informacyjnych wydawanych przez Bank.
3. Zgodnie z prowadzoną w Banku ewidencją, w okresie objętym kontrolą wpłynęło ogółem 95 wniosków o przyznanie kredytów inwestycyjnych dla rolników, z czego dwa⁷ rozpatrzono negatywnie z powodów formalnych⁸.

Ilość przyznawanych kredytów inwestycyjnych z dopłatami z ARiMR w latach 2009-2011 z roku na rok wzrastała. Bank udzielił 21 kredytów na łączną kwotę 3.116,69 tys. zł w 2009 r., 34 na kwotę 4.959,56 tys. zł w 2010 r. oraz 38 na kwotę 6.824,08 tys. zł do końca III kwartału 2011 r. W związku z obsługą tych kredytów, Bank z tytułu dopłat ARiMR do ich oprocentowania uzyskał przychody w łącznej wysokości 2.003,16 tys. zł, z czego w kolejnych latach odpowiednio 598,90 tys. zł, 653,18 tys. zł i 751,08 tys. zł (do 30.09.2011 r.).

Zbadano 24 spośród 93 udzielonych przez Bank w ww. okresie kredytów z dopłatami z ARiMR (po 7 z linii nKZ⁹ i nNT¹⁰ oraz 10 z linii nMR¹¹), stwierdzając że we wszystkich przypadkach spełniono

⁵ Zwane dalej „Warunkami...”

⁶ „Metodyka oceny ryzyka kredytowego” (cz. I i II) i „Uproszczona metodyka oceny ryzyka kredytowego” (cz.III).

⁷ Dot. linii inwestycyjnej kłękowej (nKL)

⁸ Braku zdolności kredytowej klienta i brak w opinii Wojewody numeru zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

⁹ Kredyty na zakup gruntów.

¹⁰ Kredyty na nowe technologie.

¹¹ Kredyty dla młodych rolników.

wymogi określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji¹² oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR¹³. Prawidłowo stosowano również regulacje zawarte w obowiązujących w poszczególnych okresach *Warunkach...*, w tym m.in.:

- przeznaczenie kredytów określone we wnioskach kredytowych, planach inwestycji i umowach kredytowych było zgodne z zapisami zawartymi w części A załącznika do rozporządzenia PRM oraz w *Warunkach...*;
- zmienne oprocentowanie kredytów nie przekroczyło iloczynu mnożnika określonego w § 10 ust. 1 rozporządzenia PRM i § 2 ust. 2 umowy współpracy¹⁴;
- zobowiązano kredytobiorców do zapłaty 0,25% powyższego oprocentowania, lecz nie mniej niż 2%, co było zgodne z § 10 ust. 2 pkt 1 lit. a oraz ust. 3 pkt 1 lit. a i c, pkt 2, pkt 3 lit. b rozporządzenia PRM;
- okres kredytowania nie przekroczył limitu określonego w *Warunkach...* (tj. 15 lat);
- karencja w spłacie kredytu nie przekroczyła 2 lat;
- stosunek kwoty kredytu do wartości nakładów inwestycyjnych nie przekroczył limitu oraz wysokości określonych w § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia PRM;
- w umowach kredytowych zawarto wszystkie elementy określone w § 11 ust. 1 umowy współpracy, w tym także wysokość i formę wniesienia wkładu własnego;

4. NIK pozytywnie ocenia realizację przez kredytobiorców umów kredytowych oraz działania Banku w celu kontroli wykorzystania przyznanych środków kredytowych. W przypadku wszystkich 24 skontrolowanych kredytów realizacja przedsięwzięć była zgodna z przedmiotem określonym w umowach z kredytobiorcą, a przedłożone w Banku przez nich dokumenty dotyczące wydatkowanych kwot (faktury VAT, rachunki, akty notarialne) potwierdzały realizację inwestycji i zgodne z przeznaczeniem wykorzystanie środków.

Przeprowadzone przez pracowników Banku i udokumentowane kontrole¹⁵ nie wykazały nieprawidłowości dotyczących wykorzystania udzielonych kredytów w zakresie przeznaczenia środków, celowości inwestycji oraz naruszenia terminów określonych w umowach kredytowych i planach inwestycyjnych.

5. Równocześnie w skontrolowanym obszarze stwierdzono następujące uchybienia:

- brak pisemnych sprawozdań miesięcznych do BPS S.A. w sprawie kredytów preferencyjnych, za dwa okresy: od 1 stycznia do 28 lutego 2009 r. oraz od 1 lipca 2009 r. do 30 kwietnia 2010 r., jak wymaga tego § 4 ust. 15 umowy Nr 29/KA/KI/07 z 11 lipca 2007 r. pomiędzy Bankiem a BPS S.A.;

¹² Dz. U. z 2007 r., Nr 77, poz. 514, które obowiązywało do 26 lutego 2009 r.

¹³ Dz. U. Nr 22 poz. 121 ze zm., zwane dalej „rozporządzeniem PRM”

¹⁴ 1,5% do 18 listopada 2010 r. i 1,6% od 19 listopada 2010 r.

¹⁵ Przed udzieleniem kredytu oraz po zakończeniu realizacji inwestycji.

- brak w dokumentacjach dot. 6 umów kredytowych udzielonych w ramach linii nNT dat przedłożenia w Banku zaświadczeń dotyczących oceny jakości handlowej wytworzonego produktu, jak wymagają zapisy Działu VII Rozdz. III ust. 19 *Warunków...*;
- brak adnotacji na dokumentach potwierdzających wykorzystanie środków pochodzących z 2 kredytów¹⁶, wskazującej że dokument rozliczono w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR, oraz pieczęci banku wraz z podpisem osoby upoważnionej, jak wymagają tego zapisy Działu III Rozdz. IV pkt 26 *Warunków...*

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższej Izby Kontroli wnosi o:

- **podjęcie działań w celu pełnej realizacji przez Bank procedur wynikających z umowy zawartej z BPS SA oraz związanych z nią *Warunków...***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Prezes, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Rozdzielnik:

1. Adresat
2. Delegatura NIK w Bydgoszczy
3. Aa.

¹⁶ Dot. umowy nr 5/nMR/2/09 i nr 1/nMR/33/10